ชวลิต เสริมปรุงสุข

SOEMPRUNGSUK

Rama IX Art Museum Foundation

Rama IX Art Museum Foundation

ในงานวันเกิด
ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
ถ่ายประมาณ ปี พ.ศ.2502-4
โดยชวลิต เสริมปรุงสุข

Rama IX Art Museum Foundation

ศิลปินหนุ่มอีกผู้หนึ่งซึ่งงานของเขามีลักษณะพิเศษน่าดูมาก คือ
ชวลิต เสริมปรุงสุข ภาพเขียนเกี่ยวกับท้องถนนของเขา
มีลักษณะกว้าวมาก ภาพในท้องถนนอันน่าสนใจแสดงให้เห็นถึง
บุคลิกภาพอันแข็งแกร่งและน่าชมเป็นส่วนตนโดยเฉพาะ
ชวลิตได้ส่งภาพพิมพ์จำนวนหนึ่งเข้าแสดงด้วย

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี

Another young artist with remarkable qualities is
Chavalit Soemprungsuk. He has show many interesting
pictures depicting scenes of streets expressed with
charming and strong individuality. Chavalit has
also sent some remarkable engravings.

Professor Silpa Bhirasri

บทความส่วนหนึ่งที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เขียนถึง ชวลิต เสริมปรุงสุข ในสูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 12

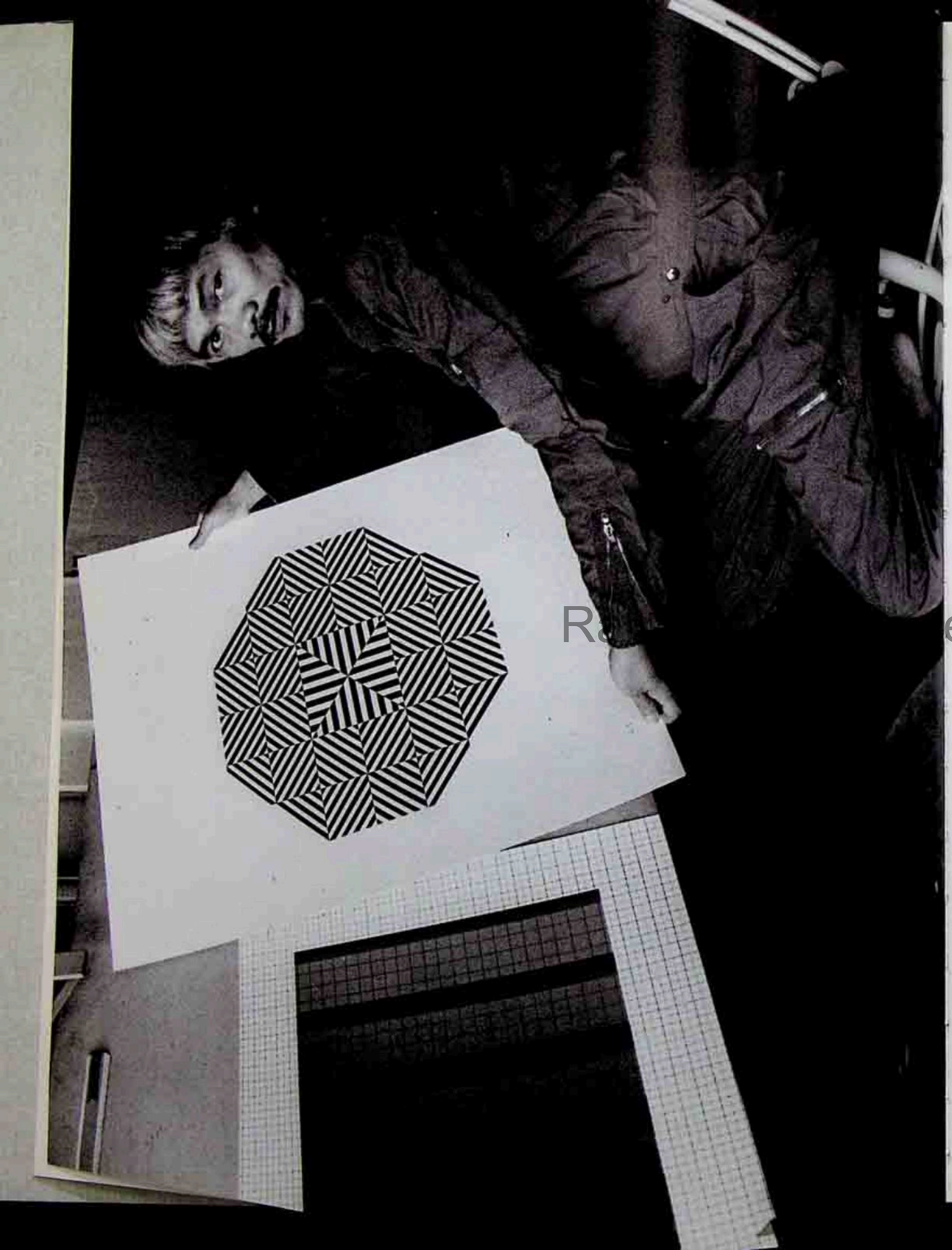

สารบัญ
Contents

คำนำ	6 - 7	FOREWORD
บทนำ	8 - 9	INTRODUCTION
ประวัติชีวิต	10	BIOGRAPHY
ผลงาน	42	WORKS
บทความ	87	ESSAYS
ข้อมูลการแสดงงาน	108	EXHIBITIONS
ผลงานสะสม	109	COLLECTIONS

R eum Foundation

คำนำ

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ซิทก้า จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ มหานครทรัสต์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทในเครือ ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะว่า มีความสำคัญไม่เพียงต่อศิลปิน และผู้ที่มีความสนใจในงานศิลปะเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญต่อการสะท้อนถึงยุคสมัยแต่ละยุคว่า มีวัฒนธรรม หรือแนวความคิดในลักษณาการใด อันนำมาซึ่งแรงบันดาลใจแก่ศิลปินในยุคต่อๆ มา

ดังนั้น ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กลุ่มบริษัทซิทก้า จึงให้การสนับสนุนผลงานของศิลปินแห่งชาติ ด้วยการเผยแพร่ชีวประวัติและผลงานของศิลปินเหล่านั้น ซึ่งถือเป็น "ครู" ผู้อุทิศทั้งแรงกาย แรงบันดาลใจ สรรค์สร้างชิ้นงานอันทรงคุณค่าให้ชนรุ่นหลังได้มีโอกาสสัมผัส ชื่นชม และศึกษาผลงานของท่าน ด้วยความมุ่งหวังว่า การให้ความสนับสนุนดังกล่าว นอกจากจะเป็นการเผยแพร่ผลงานของศิลปินแห่งชาติ ด้วยความชื่นชม เคารพ และยกย่องแล้ว ยังจะมีส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อผู้ที่สนใจทั่วไปว่า ศิลปะเป็นสิ่งที่สามารถจะเรียนรู้ ทำความเข้าใจ และก่อให้เกิดความชื่นชมได้ หากมีโอกาสที่จะได้สัมผัสชิ้นงานและประสบการณ์ของศิลปินแต่ละท่าน

การสนับสนุนการแสดงงานศิลปะของ คุณชวลิต เสริมปรุงสุข ต่อการแสดงงานศิลปกรรมย้อนหลังตั้งแต่ พ.ศ. 2503 จนถึงปัจจุบันในครั้งนี้ของกลุ่มบริษัทซิทก้า ก็หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะสามารถสะท้อนแนวความคิดของศิลปิน ซึ่งมีประสบการณ์ด้านศิลปะมาเป็นเวลานาน และมั่นใจว่าด้วยประสบการณ์และผลงานดังกล่าว จะเป็นประโยชน์ต่อวงการศิลปะไทยและต่อมหาชนผู้สนใจได้เป็นอย่างดี

Rama IX Art Museum Foundation

วีระ มานะคงตรีชีพ
กรรมการผู้จัดการและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ซิทก้า จำกัด (มหาชน)

มงคล ลีลาธรรม
กรรมการผู้จัดการ
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ มหานครทรัสต์ จำกัด (มหาชน)

Foreword

SITCA Investment and Securities Public Company Limited and its subsidiary, Metropolis trust and Securities Public Company Limited, appreciate the significance of art as being valuable not only to the artists themselves but also to the art admirers. More importantly, recognized artistic works are considered as national treasures from which the public and the art circles could trace the development of culture and each school of thought in the old days. Also, they constitute a source of knowledge and inspiration for the work of the future generations.

For the above reasons, SITCA and its group of companies have been providing over the years continuous support to the works of national artists through the publishing of their works and biographies. These most celebrated artists have been held in high esteem by the younger generations as their great masters of art, who made selfless and untiring dedication to the creation of valuable artistic works and contributed significantly to the art education. SITCA Group strongly believes that such support will not only serve to preserve and promote the works of notable artists with due recognition and respect for their artistic brilliance, but it will also play an important part in promoting a better understanding of the public in art as something which could be learnt, understood and held in admiration with their own experience.

It is our firm conviction that the exhibition of Mr. Chavalit Soemprungsuk's collected artistic works from 1960 to the present, which is supported by the Group, will serve to project the thoughts of the artist who has long years of experience in art. We strongly believe that his wealth of experience and works will be beneficial to the artistic circles and the interested public.

Weera Manakongtreecheep
President & CEO
SITCA Investment & Securities Public Co., Ltd.

Mongkon Leelatum
President
Metropolis Trust & Securities Public Co., Ltd.

บทนำ

ในสมัยที่ประเทศไทยถูกเรียกว่าเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา และเรียกประเทศในยุโรปและอเมริกาว่าเป็นประเทศพัฒนาแล้วนั้น เป็นเพราะว่าเรานำประเทศของเราไปเปรียบเทียบกับเขาในขณะนั้น ซึ่งอันที่จริงแล้วเมื่อ 30 กว่าปีที่ผมเริ่มมาใช้ชีวิตอยู่ในยุโรป ทุกประเทศในแถบนี้ก็กำลังพัฒนากันอยู่ทุกวัน แต่ผลจากการพัฒนาสร้างสรรค์ของประเทศแถบนี้จะต่างจากทางบ้านเรามาก ดูจะเป็นในทางตรงกันข้ามเลยทีเดียว ต้นไม้ตามถนนตามสวนสาธารณะก็มีมากขึ้น ประชาชนมีการศึกษาดีขึ้น มีที่อยู่อาศัยเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น ระบบขนส่งมวลชนต่างๆ เช่น รถราง รถไฟก็ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น รถก็ติดน้อยลง ปิดถนนหลายสายให้เป็นทางเดินเท้าทำให้คนมีที่เดินเพิ่มมากขึ้น น้ำในแม่น้ำลำคลองก็ยังคงใสสะอาดอยู่ดังเดิม พิพิธภัณฑ์ศิลปะสมัยใหม่ก็มีเพิ่มขึ้นอีกมากมายไม่รู้จบทั่วยุโรป และที่ใกล้ตัวที่สุดคือ พิพิธภัณฑ์ศิลปะสมัยใหม่กรุงอัมสเตอร์ดาม (Stedelijk museum) เมื่อผมมาถึงที่นี่ในปี ค.ศ. 1963 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้เปิดดำเนินการมาแล้วเกือบ 70 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับที่คนในกรุงเทพฯ กำลังพูดกันถึงการสร้างพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่ในกรุงเทพฯ กาลเวลาล่วงเลยผ่านมากว่า 30 ปี ในพิพิธภัณฑ์ศิลปะสมัยใหม่กรุงอัมสเตอร์ดามมีงานแสดงศิลปะที่สำคัญๆ ระดับนานาชาติไปแล้วหลายพันครั้ง มีผลงานศิลปะสะสมมากขึ้นเป็นหมื่นชิ้นอันเป็นสมบัติของพิพิธภัณฑ์โดยตรง มีการขยับขยายเปลี่ยนแปลงพื้นที่ให้ทันสมัยก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา จนถึงวันนี้ก็ได้มีการเตรียมขยายออกไปอีกสองเท่า กำหนดจะแล้วเสร็จในอีก 2 ปีข้างหน้า และในปีนี้เอง (1996) ทางพิพิธภัณฑ์เพิ่งจัดงานฉลองครบรอบหนึ่งร้อยปีไปเรียบร้อยแล้ว

ซึ่งในขณะเดียวกันคนในเมืองไทยก็ยังคงพยายามวิ่งเต้นเพื่อหาทางวางเสาเข็มพิพิธภัณฑ์ศิลปะสมัยใหม่กันอยู่เหมือนเดิมเมื่อ 30 ปีที่แล้ว แต่ในทางตรงกันข้ามประชาชนกลับไปดูงานศิลปะน้อยลง อันเนื่องมาจากปัญหาจราจร ซึ่งเป็นปัญหาที่ได้ยินบ่อยที่สุดทำให้ไม่อยากมาดูงานแสดงศิลปะ ในทางตรงกันข้ามเมื่อเปรียบเทียบกับที่ปารีส ผู้คนสามารถเข้าไปดูงานแสดงที่พิพิธภัณฑ์ได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะที่พิพิธภัณฑ์ลูฟร์เขาได้ปรับปรุงให้รถไฟใต้ดินจอดเทียบใต้พิพิธภัณฑ์ได้เลย ถ้าจะพูดว่าการพัฒนาด้านศิลปะของบ้านเราช้ากว่าประเทศในยุโรป 100 ปีก็คงไม่ผิดนัก แต่ประเด็นสำคัญที่เราต้องนำมาคิดทบทวนกันดูให้ดีก็คือ การพัฒนาด้านศิลปะของบ้านเราเป็นวิถีทางที่เป็นสากลหรือไม่ อีก 100 ปีข้างหน้าถ้าเรายังคงเป็นอยู่เช่นนี้ พัฒนาการทางด้านศิลปะของเราอาจจะห่างจากเขาถึง 200 ปีก็มีทางที่จะเป็นไปได้มากที่สุด

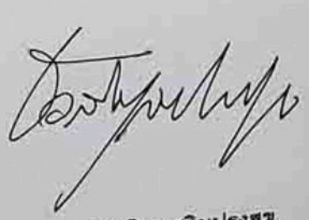

ชวลิต เสริมปรุงสุข

2539

Introduction

In the past, Thailand was categorized as a 'developing' country, when compared with Europe and North America which were regarded as already 'developed'. In fact, when I first arrived in Europe some 30 years ago, European countries were still 'developing' themselves. I was able to see the results of such developments, almost as daily phenomena. There was however, a great difference in quality between the developments in our own country and in those of Europe, amounting to a stark contrast between black and white. In most European countries, one saw more trees growing up in parks, while people enjoyed better education and social welfare, improved living environments and more efficient systems of public transport. Traffic problems were seriously tackled and largely solved. Many roads were closed to motors, and turned into walkways for pedestians. Water in canals and rivers retained its natural clarity and cleanness. Modern art museums steadily increased in number throughout the Continent. A good example, the growth of which I have personally witnessed, is the Stedelijk museum in Amsterdam. When I arrived in this city in 1963, this museum had been in operation for nearly 70 years. At that time, Bangkok was talking about the need for a modern art museum. The past 30 years have seen a spectacular growth of the modern art museum in Amsterdam. Thousands of international exhibitions ware staged, ten thousands of works of art were assembled, while upgrading renovations and modernization followed suit one another all the time. Further plans for expansion are underway, the completion of which is expected within the next two years (1998). The Stedelijk museum celebrated its centenary this year (1996).

Meanwhile, our country is still struggling to lay the foundation stone of the new modern art museum in the same way it was 30 years ago! Ironically, fewer people are visiting art exhibitions today because of the traffic jams, which are regularly branded as the most serious obstacles for attending art events. By contrast, Paris has wisely provided more facilities for such purpose. At the Louvre especially, an underground train station has conveniently been built beneath the museum. We can rightly say that our art development seems 100 years behind that of European countries. The most important issue now is for us to re-appraise whether our vision and manner of art development are really of international standard. If no drastic changes occur now, it is most likely that in the next 100 years we shall be some 200 years behind them.

Chavalit Soemprungsuk

1996

Translated by Nandana Chutiwongs

Rama IX Art Museum Foundation

ถ่ายร่วมกับบิดา พี่ชาย และพี่สาว คนยืนด้านซ้ายมือสุดคือ ชวลิต เสริมปรุงสุข

ประวัติ

ชวลิต เสริมปรุงสุข เกิดวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2482 ที่จังหวัดขอนแก่น เป็นบุตรชายคนที่ 4 ในพี่น้องทั้งหมด 7 คน บิดาคือร้อยเอก นายแพทย์ หลวงเสริมปรุงสุข เป็นคนฝั่งธนบุรี จบการศึกษาแพทยศาสตร์จากศิริราชพยาบาล และเป็นผู้เชี่ยวชาญทางโรคผิวหนังโดยเฉพาะ ทางกระทรวงสาธารณสุขจึงได้ส่งให้ไปหาทำเลที่ตั้งเพื่อสร้างโรงพยาบาลโรคเรื้อนทางภาคอีสานขึ้น (ซึ่งในขณะนี้เป็นมหาวิทยาลัยขอนแก่น) หลังจากสร้างโรงพยาบาลโรคเรื้อนเสร็จก็ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการโรงพยาบาลอยู่ที่นั่นจนเกษียณอายุราชการ เป็นสาเหตุทำให้พี่น้องหลายคนไปเกิดที่นั่นรวมถึงตัวชวลิตเองด้วย แต่เนื่องจากบิดาเป็นคนที่เห็นความสำคัญของการศึกษา จึงได้ส่งบุตรธิดาเข้าโรงเรียนประจำ (Public school) ในกรุงเทพฯ ทุกคน

ชวลิตเริ่มเข้าเรียนที่โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยตั้งแต่ยังจำความไม่ได้ ในวัยเด็กถึงแม้ว่าจะเป็นเด็กเกเร ซอบซุกซน ไม่ค่อยเอาถ่านในการเรียนมากนัก ชอบอยู่แต่วิชาเรขาคณิตและเอาแต่วาดรูปเล่นเป็นประจำ แต่สิ่งสำคัญที่ชวลิตได้รับและซึมซับมาตั้งแต่เด็กคือสิ่งแวดล้อมที่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีต้นไม้ร่มรื่นสวยงาม เติบโตขึ้นมาภายใต้อาคารสถานที่ที่ออกแบบโดยบุคคลสำคัญหลายคน เช่น นายอี อีลี พระสาโรชรัตนนิมมานท์ หลวงวิศาลศิลปกรรม เป็นต้น นอกจากจะคุ้นเคยกับการออกแบบสถาปัตยกรรมไทยชั้นดี ซึมซาบอยู่กับช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ คันทวย ปั้นลม ลายไทย และอยุธยามาประยุกต์สร้างขึ้นใหม่แล้ว ชวลิตยังถูกฝึกให้เป็นคนมีระเบียบวินัย อดทน รู้จักค่าของเวลาและการตรงต่อเวลา รู้จักการแพ้ชนะ และรู้จักการพึ่งตนเองตามหลักศาสนาพุทธตลอดมา ซึ่งตรงจุดนี้มีผลทำให้ชวลิตสามารถใช้ชีวิตได้อย่างสันโดษเดียวดายในต่างแดนได้ในเวลาต่อมา

ความโชคดีของชวลิตในเส้นทางสายศิลปะเริ่มเกิดขึ้น เมื่อชวลิตได้เรียนวิชาปั้นดินกับอาจารย์ไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ์มาตั้งแต่เด็ก เพราะในตอนนั้นอาจารย์ไพฑูรย์ไปเป็นครูสอนพิเศษอยู่ที่โรงเรียนวชิราวุธประกอบกับเป็นช่างปั้นของกรมศิลปากรไปด้วยในตัว การได้เรียนวิชาปั้นดินตั้งแต่เด็กประกอบกับการไม่ชอบเรียนวิชาอื่นๆ ทำให้ชวลิตตัดสินใจได้อย่างไม่ลังเลที่จะเข้าเรียนต่อทางด้านศิลปะที่ศิลปากร หลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสมัยนั้น อาจารย์ไพฑูรย์ได้พามาฝึกมือด้วยที่โรงหล่อในกรมศิลปากร ที่นี่ชวลิตได้พบกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นครั้งแรก เพราะว่าท่านจะเข้าไปตรวจงานในโรงหล่อเป็นประจำทุกวัน และท่านได้มีเมตตาแนะนำให้ชวลิตรู้จักการวาดเส้นที่ถูกหลักการตั้งแต่นั้นมา ชีวิตในช่วงนี้เป็นช่วงที่ชีวิตของชวลิตมีการเปลี่ยนแปลงเป็นครั้งแรก จากการไม่ชอบเรียนหนังสือกลับกลายมาเป็นคนบ้าเรียนเอาจริงเอาจังอย่างหลงไหล และชวลิตยังโชคดีอีกที่ได้มีโอกาสเข้าเรียนที่โรงเรียนเตรียมศิลปศึกษา (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยช่างศิลป ในปัจจุบัน) กับบรมครูอย่างอาจารย์ประยูร อุลุชาฎะ ผู้กำลังมีไฟแรงร้อนระอุเพิ่งจบจากศิลปากรมาหมาดๆ และศาสตรา-

Biography

Chavalit Soemprungsuk was born on 30th of July 1939 in Khonkaen, a province in Northeastern Thailand. His father, Dr. Luangsoemprungsuk, in the service of the Ministry of Public Health, was the founder and director of the first hospital for the treatment of leprosy in that province, which subsequently expanded to become the University of Khonkaen of the present day. Chavalit was the fourth of his seven children, who were all sent to public schools in the capital.

The Vajiravudh School, a royal foundation of Rama VI, well-known for its highly efficient educational system and disciplinary training, became his boarding school from the age of 4. Being of a rather wayward nature, he was not quite a model student in class-attending and book-learning, but showed a great interest in geometry and figure drawing instead. But the calm, well-ordered atmosphere of the school and its park-like environment did leave an indelible impression on his young mind. School buildings designed by the best architects of the time, provided for an aesthetic living and learning space, in which he grew up and learned to appreciate Thai traditional art forms applied to modern architecture by those experts. Inwardly, he was trained to live with discipline, be patient, punctual, have a sportsman's spirit, know the value of time and self-reliance in accordance with the good teaching of Lord Buddha. All this would help him to be able to live a lonely life in foreign lands in the later years to come.

Chavalit's first step towards his artistic career began when he, at an early age, learned to make clay sculptures under the guidance of Prof. Phaitoon Muangsomboon, one of the most talented sculptors, of the time then in the service of the Government Fine Arts Department. This and the strong impulses to create and make materialized forms and ideas, eventually led him to decide to pursue his higher education at the University of Fine Arts, the acknowledged forum of artists. Thanks to Prof. Muangsomboon, he received practical trainings in plastic arts at the workshop of the Fine Arts Department where he was introduced to Prof. Silpa Bhirasri, who was to play an eminent role in his artistic career. The turning point in his life came when

Rama IX Art Museum Foundation

ศาสตราจารย์ศิลป์ พาผู้เชี่ยวชาญจิตรกรรมฝาผนังจาก UNESCO ไปสำรวจที่ จ. พระนครศรีอยุธยา
จากซ้าย ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์ จ.อยุธยา ชวลิต เสริมปรุงสุข ผู้เชี่ยวชาญ UNESCO ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
ถ่ายภาพโดย อาจารย์เชียน ยิ้มศิริ ปี ค.ศ.1962

จารย์ศิลป์ได้มอบหมายให้เป็นผู้วางรากฐานให้เด็กสำหรับเตรียมเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยศิลปากร การกลับเนื้อกลับตัวอย่างกะทันหันได้สร้างความไม่เข้าใจและไม่เชื่อใจว่าได้เกิดอะไรขึ้นกับเด็กหนุ่มเกเรคนนี้ บ่ายวันอาทิตย์วันหนึ่งเมื่อบิดาลงมาทำธุระที่กรุงเทพฯ จึงได้สั่งให้พี่ชายแสนซื่อแอบไปดูเสียทีว่าที่หายไปโรงเรียนวันเสาร์อาทิตย์นั้นไปเรียนหนังสือหรือว่าแอบไปเที่ยวกันแน่ ชวลิตเกิดอาการงงเป็นอย่างมากที่ในขณะกำลังนั่งเขียนรูปหุ่นเพลินๆ อยู่ด้วยความสุข พี่ชายก็โผล่หน้าเข้ามาถึงห้องเรียนบอกว่าคุณพ่อให้มาตามกลับบ้าน พอไปถึงบ้านที่สะพานสว่างใกล้ๆหัวลำโพงถึงได้ทราบความจริงจากท่านว่า "บอกให้ไปดูน้องเฉยๆ ว่าไปเรียนจริงหรือเปล่า หรือว่าแอบหนีไปเที่ยวเสเพลที่ไหน ไม่ได้ให้ไปตามกลับมาสักหน่อย" เลยเสียเวลาต้องเดินทางกลับบ้านไม่เข้าเรื่องเลย แต่ก็ดีเหมือนกันเพราะหลังจากนั้นเป็นต้นมาคุณพ่อและครอบครัวก็ไม่เคยขัดข้องใจสงสัยอะไรอีกแล้ว ส่งเสียให้เรียนหนังสืออย่างเต็มที่ อุปกรณ์การเรียนเพียบพร้อมทุกอย่าง

อีกสองปีต่อมา ชวลิตได้เข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากรโดยไม่ต้องผ่านการสอบผ่านเข้าไปซึ่งเป็นกฎพิเศษในสมัยนั้น เฉพาะเจาะจงเป็นบุคคลไป ที่มหาวิทยาลัยนอกจากได้ศึกษาเล่าเรียนกับศาสตราจารย์ศิลป์แล้ว ชวลิตยังได้เรียนกับอาจารย์ที่สำคัญๆ อีกหลายท่าน อาทิเช่น อาจารย์เฟื้อ หริพิทักษ์ อาจารย์สนั่น ศิลากร อาจารย์เขียน ยิ้มศิริ อาจารย์ทวี นันทขว้าง เป็นต้น การศึกษาในมหาวิทยาลัยราบรื่นโดยตลอด จนในที่สุดก็เกิดเหตุการณ์ที่ทุกคนมิได้คิดมาก่อนว่าจะมาถึงเร็วขนาดนี้ ท่านศาสตราจารย์ศิลป์เสียชีวิตที่โรงพยาบาลศิริราช มีผลทำให้ชวลิตถึงกับเข่าอ่อน เสียใจ และหมดกำลังใจ หมดเรี่ยวแรงที่จะทำงานศิลปะต่อไป ศาสตราจารย์ศิลป์คือศาสดาของวงการศิลปะสมัยใหม่ของเมืองไทยในสมัยนั้น เป็นเพียงผู้เดียวที่คนทำศิลปะทุกคนหวังจะพึ่งพาความรู้ความสามารถจากท่าน ศิลปะเป็นศาสนาหนึ่งที่ขาดไปซึ่งความศรัทธาไม่ได้ คนที่ขาดความศรัทธาต่อศิลปะอย่างจริงจังแล้วไม่มีทางที่จะสร้างงานศิลปะได้เลย อีกทั้งสภาพแวดล้อมในเมืองไทยในขณะนั้นก็ไม่เอื้ออำนวยให้กับการทำงานศิลปะสมัยใหม่ เมื่อไรที่อยู่นอกสถาบันศิลปะก็เปรียบเสมือนไปอยู่อีกโลกหนึ่ง การได้อยู่ใกล้ชิดศาสตราจารย์ศิลป์นั้นเป็นความรู้สึกพิเศษที่ยากจะอธิบายออกมาเป็นตัวหนังสือได้ง่ายนัก ศิษย์ทุกคนได้รับความอบอุ่น มีความรู้สึกเป็นครอบครัวเหมือนอยู่กับบิดาผู้เปี่ยมด้วยความเมตตากรุณา และในขณะเดียวกันก็เกิดพลังศรัทธาในตัวท่านในความห่วงใยที่มีต่อศิษย์ทุกคนจากความสามารถ ความดี ความเสียสละในศิลปะของท่าน มีผลผลักดันทำให้ชวลิตเกิดความเชื่อมั่นต่อศิลปะได้อย่างประหลาด ชวลิตเกิดความเชื่อว่าไม่มีอะไรในโลกนี้อีกแล้วจะล้ำเลิศ ยั่งยืนมากไปกว่าศิลปะ

ในช่วงที่ได้อยู่ใกล้ชิดกับศาสตราจารย์ศิลป์ ชวลิตมีโอกาสได้ออกไปตามต่างจังหวัดกับท่าน โดยเฉพาะที่อยุธยา ซึ่งในขณะนั้นทางยูเนสโกต้องการให้ทุนกับรัฐบาลไทยในการซ่อมแซมจิตรกรรมฝาผนังที่อยุธยา ท่านศาสตราจารย์ศิลป์มองเห็นว่ามีชวลิตนี่แหละที่จะทำงานนี้ได้ จึงออกไปดูงานสถานที่จริงด้วยกัน แต่หลังจากนั้นไม่นานทุนการ

he was formally admitted to the art preparatory school of the University of Fine Arts. Here again the Muse were on his side, he met a dynamic and most inspiring young teacher, Prayoon Uluchata, whose task it was to run the preparatory programme for students entering the University of Fine Arts. Having found at last the kind of study he loved, the once wayward and happy-go-lucky boy plunged himself enthusiastically into work and study. This created quite a consternation among those who knew him well, especially his father who could not really believe that his son could persue any study in earnest. When it became clear to him that the boy was indeed able to spend everyday of the week including the free Saturday and Sunday, in blissfully drawing models and forgetting the time, the understanding father gave him everything he wanted for his art-studies.

Two years later, Chavalit was admitted to the University without having to go through the usual entrance procedure. At the University, he again had the great fortune to have the best artists of the time as his teachers. Besides the most revered Prof. Bhirasri, the Father of modern art movements in Thailand, there were Sanan Silakorn, Khien Yimsiri and Thavee Nanthakhwang, all being at the zenith of their career as sculptors and painters. Few years passed satisfactority for a mind thirsty for knowledge and a means to express itself, until the day the greatly loved and revered Prof. Bhirasri passed away unexpectedly. It was a great loss to everybody, but to Chavalit it seemed like the end of everything. To him art is religion that cannot exist without faith. Losing Prof. Bhirasri was like losing faith in art, entailing a loss of inspiration and motivation to work. Words cannot describe the kindness, warmth and sincere concern he gave to his students. It was Prof. Bhirasri's absolute devotion to art and his creative energy that has increased and confirmed Chavalit's faith in art, that nothing, and absolutely nothing, could exceed and outlive art.

During the time when he worked with Prof. Bhirasri, Chavalit was elected to carry out a UNESCO project for the restoration of mural paintings at Ayudhya, but it seems that he was fated to spend his life away from home. UNESCO did not find the fund to finance this project until after Chavalit had been granted a scholarship for the Netherlands.

Rama IX Art Museum Foundation

ภาพศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ขณะตรวจดูงานนักศึกษา ถ่ายโดย ชวลิต เสริมปรุงสุข
จากซ้าย ไพโรจน์ สโมสร อนันต์ ปาณินท์ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ถวัลย์ ดัชนี

Rirkrit Tiravanija Museum Foundation

บูรณะซ่อมแซมอันนี้ก็มีอันล้มเลิกไป เพราะความไม่พร้อมของทางองค์การยูเนสโก ตรงนี้ถือได้ว่าเป็นชะตาชีวิตของชวลิตที่จะต้องไปเป็นศิลปินอยู่ที่เมืองนอก เพราะหลังจากนั้นต่อมาอีก 2-3 ปีทางองค์การยูเนสโกก็สามารถให้ความสนับสนุนในสิ่งที่ได้ตั้งใจเอาไว้แต่เดิมได้ แต่ตอนนั้นชวลิตได้รับทุนจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ให้ไปศึกษาต่อทางศิลปะเป็นที่เรียบร้อยไปนานแล้ว สาเหตุหลักที่ทำให้ชวลิตต้องไปมีชีวิตเป็นศิลปินอยู่ที่เมืองนอกเพราะรู้จักตนเองมากพอว่าในสภาพสังคมไทยในสมัยนั้นที่ไม่ใยดีต่อศิลปะ ตัวของเขาเองจะไม่มีความเข้มแข็งมากพอที่จะดำรงตนเป็นศิลปินอยู่ในเมืองไทยได้ หลังจากได้อยู่ใกล้ชิดศาสตราจารย์ศิลป์มา 4 ปี เมื่อท่านจากไป ชวลิตจำเป็นต้องค้นหาสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจใหม่เพื่อทดแทนในส่วนที่ขาดหายไป ซึ่งก็คงไม่มีอะไรดีไปกว่าการออกไปสู่วงการศิลปะนานาชาติ

ในที่สุดหลังจากเรียนจบจากคณะจิตรกรรม ประติมากรรม ในปี พ.ศ.2505 ซึ่งในรุ่นนั้นมีชวลิตกับอาจารย์ดำรงค์ วงศ์อุปราชเพียงสองคนเท่านั้นที่สามารถจบออกมาได้ก่อนเพื่อนคนอื่นๆ ในรุ่น ความฝันของชวลิตก็เป็นความจริงขึ้นมาเมื่อชวลิตได้รับทุนจากกระทรวงวัฒนธรรม ประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นคนแรกให้ไปเรียนต่อที่ Rijksacademie van Beeldende Kunsten กรุงอัมสเตอร์ดาม ก่อนออกไปจากเมืองไทยชวลิตได้มอบผลงานภาพถ่ายรูปศาสตราจารย์ศิลป์ทั้งหมดที่ตนเองมีอยู่ให้ไว้กับอาจารย์อวบ สาณะเสน เพื่อทำการดูแลรักษาและไว้ทำประโยชน์ต่างๆ เพราะเล็งเห็นว่าภาพถ่ายจำนวนมากเหล่านั้นจะมีความสำคัญในด้านข้อมูลเรื่องราวเกี่ยวกับท่านศาสตราจารย์ศิลป์และตัวชวลิตเองก็จะออกไปอยู่เสียตั้งไกล พอมองเห็นว่ามีอาจารย์อวบนี่แหละจะเก็บรักษาสิ่งพวกนี้ได้ นอกจากนั้นแล้วก่อนจากเมืองไทยอันเป็นที่รัก ชวลิตได้มีงานแสดงเดี่ยวเป็นครั้งแรกขึ้นที่วังสวนผักกาด ในชื่อ Farewell exhibition ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2506

ชวลิตหนุ่มมุ่งหน้าตรงดิ่งโดยไม่ต้องเหลียวหลังด้วยหัวใจอันพองโตด้วยความหวังสู่ศูนย์กลางศิลปะที่สำคัญแห่งหนึ่งในใจกลางยุโรปกรุงอัมสเตอร์ดามที่งดงามสุดแสนโรแมนติก บ้านเมืองเป็นระเบียบเรียบร้อยร่มรื่น เต็มไปด้วยต้นไม้และแม่น้ำลำคลอง สภาพแวดล้อมใหม่ได้สร้างความตื่นเต้นให้กับชวลิตมากเป็นที่สุด ชวลิตได้เดินทางถึงดินแดนใหม่ถูกที่แล้ว มีความรู้สึกเหมือนได้กลับมาอยู่บ้านในสมัยเด็กอีกครั้งหนึ่ง หลังจากเพียงได้สัมผัสประจันหน้ากับผลงานศิลปะอันยิ่งใหญ่อาทิผลงานของเรมบรันต์ (Rembrandt) แวนโก๊ะ (Vincent van Gogh) มองเดรียน (Piet Mondriaan) ปิคาสโซ (Pablo Picasso) ชากาล (Chagall) และอีกหลายร้อยคนในพิพิธภัณฑ์ กำลังใจที่เหือดหายไปได้กลับมาใหม่อีกครั้งหนึ่ง เขาได้เดินทางอันยาวไกลมาพบศาสดาองค์ใหม่แล้ว คำพูดของศาสตราจารย์ศิลป์ที่เคยคุยให้ฟัง เวลาที่ท่านท้อใจต่อการไม่เห็นคุณค่าศิลปะของคนไทย ยังคงก้องอยู่ในความคิดของชวลิตอยู่ตลอดเวลา "ถ้านายต้องการจะทำศิลปะอย่างอิสระอย่างเดียว นายต้องไปอยู่เมืองนอก" ซึ่งตอนนั้นท่านหมายถึงประเทศในยุโรป "สังคมไทยขณะนี้ยังไม่พร้อม นายจะหมดแรงหมดกำลังเสียก่อน" ชีวิตของ

The atmosphere at home became more and more suffocating. Having worked with Prof. Bhirasri for four long years, Chavalit felt that with the death of his mentor, he had lost his spiritual force and inspiration. The new-born modern art movements had lost its father and its inner strength, and Chavalit knew that he was not strong enough to stand by himself to insist to create art the way he wanted to do. As Thai society at that time was not interested in non-traditional art, he decided that only in international circles would he be able to find a substitute for what he had lost.

After his graduation in 1962, his dream materialized. He was granted a scholarship by the Netherlands Government. Chavalit gave all his most cherished photographs taken of Prof. Bhirasri to be used as documentations for the future Silpa Bhirasri (Memorial) Museum, and staged one solo exhibition, the first one-man exhibition at the Suan Pakkard Palace, in 1963. He called it "Farewell Exhibition", the last to be held before he left his motherland.

Chavalit moved forward with a new hope and renewed energy, to one of the most important cities for art movements, beautiful and romantic Amsterdam. The new environment of the well-planned city, with orderly lines of houses, wide shady streets and clean water in the rivers and canals excited him. He had chosen the right path, and felt as if he were home again, back to his happy childhood to begin his life anew. Seeing the works of Rembrandt, Vincent van Gogh, Mondriaan, Picasso, Chagall and many others in art museums, brought back to him the long-lost happiness and faith. Prof. Bhirasri's words still rang in his ears, " If you want to be free to work on art only, you will have to live abroad. Thai society today is not ready for innovative ideas. You would collapse before you attain your goals...". The life and career of Prof. Fua Haripithak can be taken as an example to underline this. A genius, he became frustrated a few days after returning from his sojourn in Italy. He said to Chavalit one day when they went out together to paint, "I do not know why I cannot work here as well as I did when I was in Rome..." He was one of the true artists who worked for art's sake, and his talents and capacities reached international standards. And yet, he took

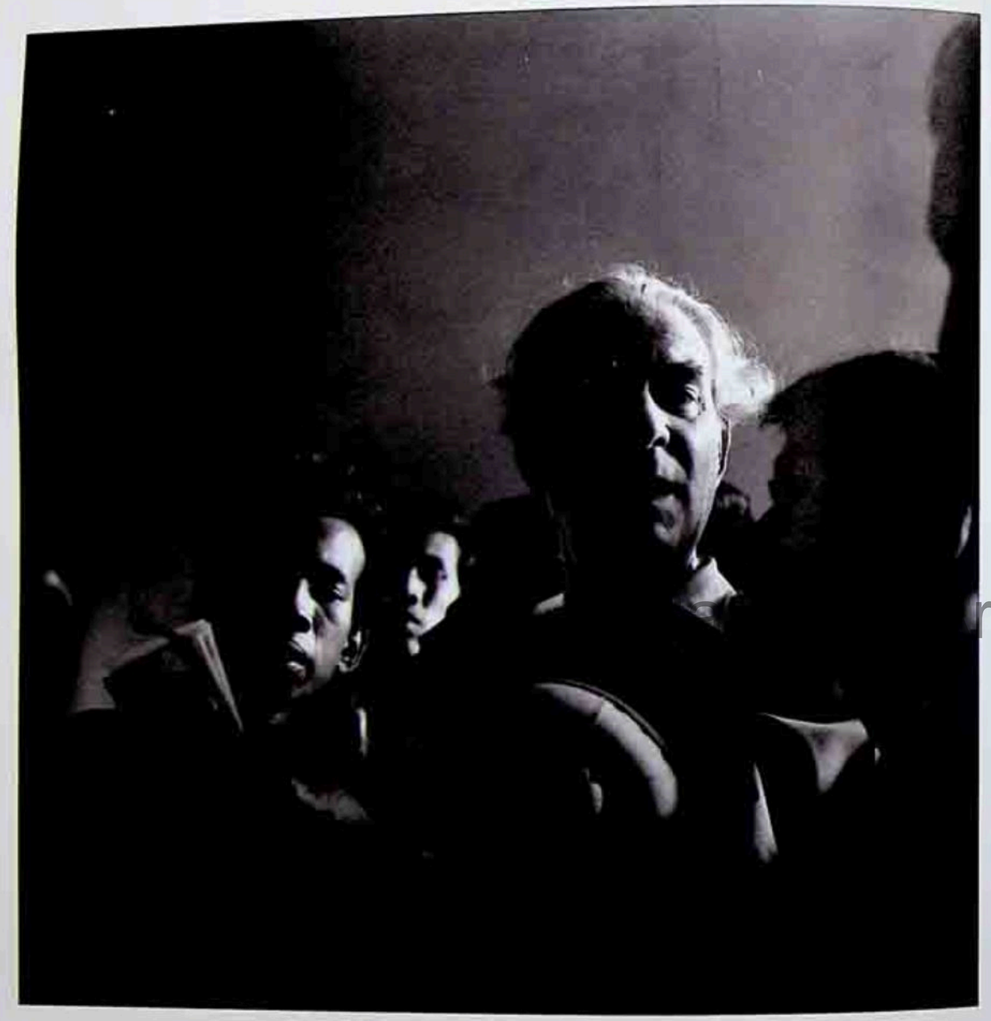

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี กับนักศึกษา ขณะดูงานโบราณสถานที่อยุธยา ภาพโดย ชวลิต เสริมปรุงสุข ประมาณปี ค.ศ.1958

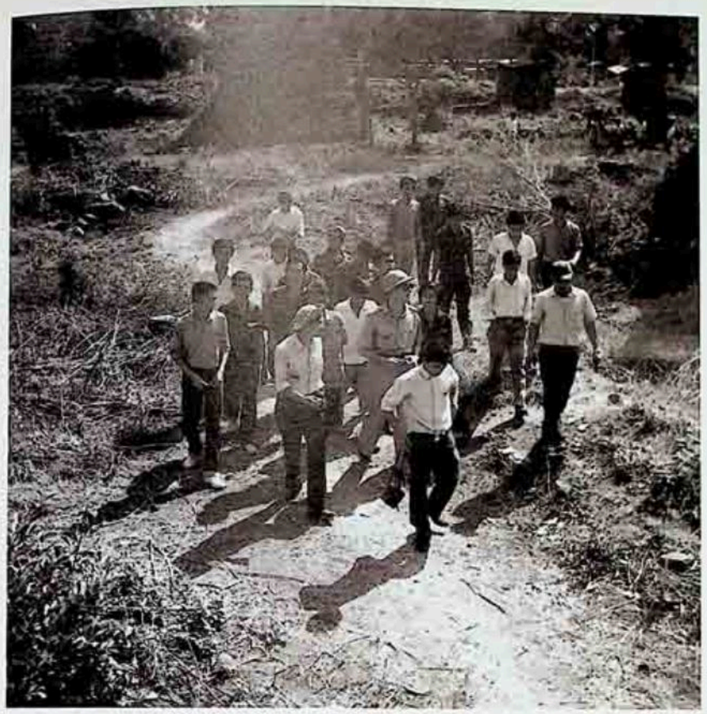

rt Museum Foundation

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
พานักศึกษาไปดูงานโบราณสถาน
ที่อยุธยา
ภาพโดย ชวลิต เสริมปรุงสุข
ประมาณ ปี ค.ศ.1958